

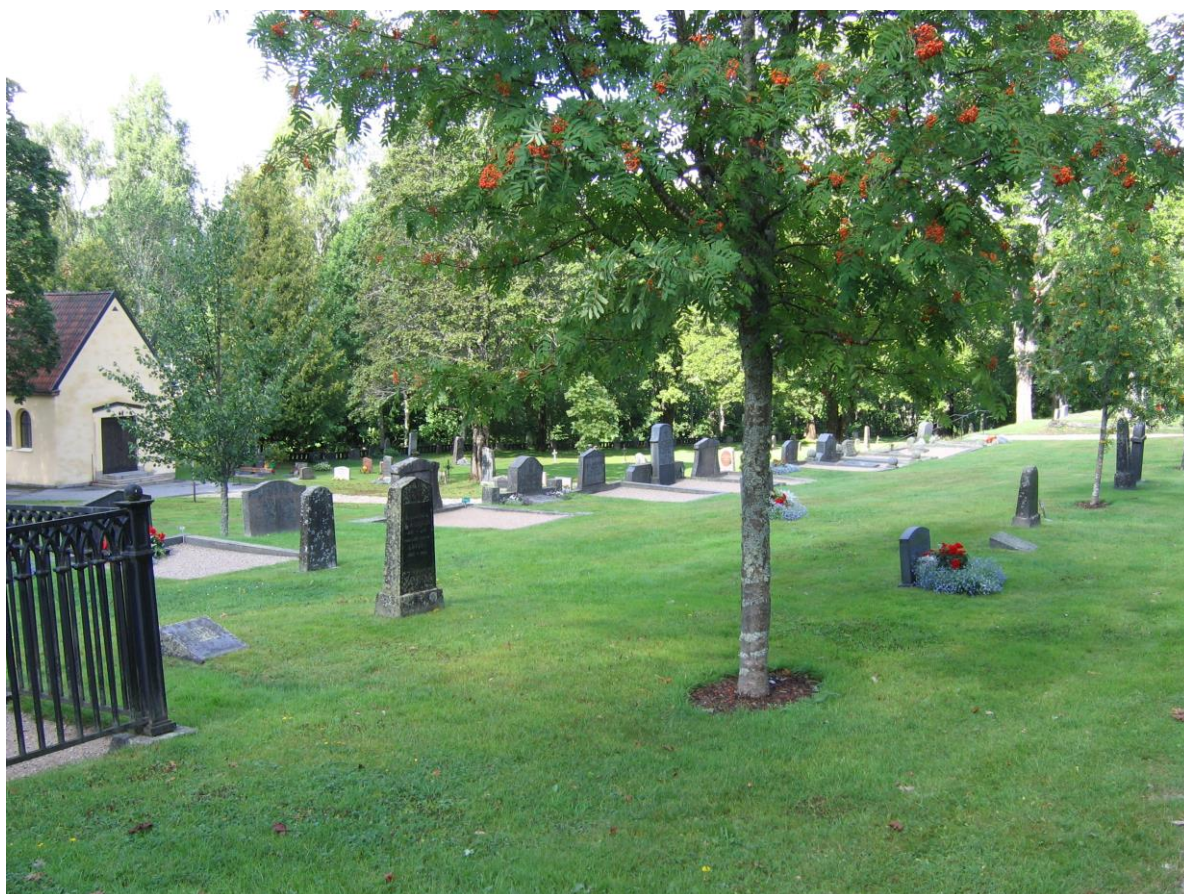
Gamla kyrkogården i Ramsberg

Lindesberg, Västmanland, Västerås stift

INVENTERING AV KULTURHISTORISKT VÄRDEFULLA GRAVAR 2006

Rapport

Anneli Borg

Örebro läns museum

Rapport 2006:24

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING.....	3
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	3
METOD	3
BLANKETTER OCH RAPPORT	4
FOTOGRAFERING	4
ARKIV	4
URVALSKRITERIER FÖR SÄRSKILT BEVARANSVÄRDA GRAVVÅRDAR.....	4
KRITERIER	4
GRAVVÅRDAR MED JÄRNDETALJER	5
KONSTNÄRLIG UTFORMNING	5
TIDSTYPISK OCH REPRESENTATIV FÖR SIN TID	5
GRAVVÅRDAR MED PERSON- ELLER LOKALHISTORISKT INTRESSE	5
TITLAR/YRKESGRUPPER	5
ÅTERANVÄNDNING AV GRAVVÅRDAR.....	5
HISTORIK BETRÄFFANDE BEGRAVNINGSSKICKET I SVERIGE.....	6
RAMSBERGS KYRKOÅRD.....	8
RAMSBERGS HISTORIA.....	8
KYRKOÅRDENS HISTORIA	9
KYRKOÅRDSBESKRIVNING.....	9
KVARTERSBESKRIVNING	9
GJUTJÄRNHÄLLAR.....	11
SLUTORD	12
KÄLLOR OCH LITTERATUR.....	13
BILAGA 1, BLANKETTER MED KULTURHISTORISKT VÄRDEFULLA GRAVAR	14

INLEDNING

Kyrkogårdar och begravningsplatser är ofta anläggningar med en lång historia. Genom deras framväxt och utveckling över tid utgör de värdefulla kulturmiljöer. Det är av stor vikt att dessa miljöer vårdas och bevaras inför framtiden på ett föredömligt sätt.

En vandring på kyrkogården berättar om lokalbefolkningen och dess lokala historia. Inskriptioner på gravvårdarna kan berätta om yrken vilka vittnar om kunskap, näringar och samhällsfunktioner som funnits i trakten och släkter kan följas bakåt i tiden. Gravvårdar och även kyrkogårdar uppvisar arkitektoniska strömningar och skiftande ideal samt visar på äldre tiders hantverksskicklighet i detaljer som till exempel sten- och gjutjärnsarbeten.

Gravvårdarna visar även på olika samhällsklassers gravskick vilket är av stor vikt att värna om. Särskilt värdefull är den äldre indelningen i köpta och allmänna gravar som ännu går att avläsa på till exempel Södra kyrkogården i Lindesberg. För gemene man kan det troligtvis vara lättare att förstå det kulturhistoriska värdet av de praktfulla och storskaliga gravvårdarna men lika viktigt är det att slå vakt om de mindre och anspråkslösa gravvårdarna då även de kan ha ett lika högt kulturhistoriskt värde.

Det är inte bara gravvårdarna som utgör viktiga komponenter i kyrkogårdsmiljön utan även andra element så som gravplatsernas växtlighet, träd, murar, grindar, beläggning etc. Detta är något man bör väga in vid dagens förändringar som genomförs för att underlätta den praktiska skötseln av kyrkogården.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

ÖLM diarienummer: 2004.230.162

Dokumentation: Örebro läns museum, Anneli Borg

Tidpunkt för arbetenas utförande: Under sommaren och hösten har Anneli Borg vid Örebro läns museum genomfört fältarbetet av kyrkogårdsinventeringen, rapporten har sedan sammanställts november - december 2006.

METOD

På uppdrag av Linde & Ramsbergs kyrkliga samfällighet har Örebro läns museum genom undertecknad utfört inventering av Södra kyrkogården, Cederborgska kyrkogården, Bergs-kyrkogården och Norra kyrkogården i Lindesberg samt Gamla kyrkogården i Ramsberg. Inför uppdraget diskuterades upplägget i samarbete med Samfälligheten som därefter bestämt omfattningen av inventering och rapport. Estrid Esbjörnson, Örebro läns museum, har medverkat som rådgivare vid upplägget av projektet samt den kulturhistoriska bedömningen av gravvårdarna.

För samtliga kyrkogårdar som ingick i uppdraget beslutade Linde & Ramsbergs kyrkliga samfällighet att endast de gravvårdar som Samfälligheten förvaltar skulle ingå i kyrkogårdsinventeringen och det är bara dessa som har bedömts ur kulturhistorisk synvinkel. Det måste därför påpekas att det på samtliga kyrkogårdar finns många fler kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar, som vid inventeringstillfället har gravrättsinnehavare och därför inte ingår i inventeringen.

För att kunna identifiera de gravvårdar som skulle inventeras fick undertecknad underlagsmaterial bestående av gravkartor där dessa gravvårdar markerats. Arbetet i fält med att fastställa vilka gravvårdar som ingick blev mer tidsödande än förväntat. Genom att samtliga kvarter har flera borttagna gravstenar var det omöjligt att endast gå efter gravkartorna. Undertecknad blev då tvungen att ta Samfällighetens pärmar med papperskopior från gravregistret med ut i fält för att säkert kunna veta att rätt gravvårdar inventerades.

Blanketter och rapport

De gravvårdar som bedömts ha ett kulturhistoriskt värde - alltså av dem som Samfälligheten förvaltar - har dokumenterats med hjälp av en inventeringsblankett (se bilaga) och fotograferats. Det är en blankett för varje gravvård. Varje inventeringsblankett innehåller även en bild.

Sammanställningen, som gjorts i form av en rapport för varje kyrkogård, innehåller historik över begravningskicket i Sverige, historik för orten, historik över kyrkogården, en beskrivning av kvarteren samt samtliga blanketter med de gravvårdar som bedömts vara kulturhistoriskt värdefulla. Blanketterna redogör bland annat för gravvårdens gravplatsnummer, kvarter, inskription, titel, material, form, stil, skador och kulturhistoriskt värde med urvalskriterium samt en bild.

Originalmaterialet till hela inventeringen förvaras på Örebro läns museum. Inventeringen levereras till Samfälligheten dels i pappersform, dels på en CD. En CD kommer även att tillställas länsstyrelsen.

I rapporten avser begreppet *gravvård* den synliga gravanordningen med tex omgärdning, växtlighet, ytmaterial, skulptur, sten, kors osv.

Vid bedömning av kulturhistoriska objekt behöver man i regel ett tidsperspektiv på några decennier. Kulturmiljövården brukar därför avstå från att ta ställning till objekt som är yngre än ca 30 år. Undertecknad har därför inte inventerat gravvårdar som är yngre än 1970-talet. Därför har inventeringen av Södra kyrkogården begränsats till kvarter 1-16.

Fotografering

Bilderna har tagits med digitalkamera. Bilderna har både fungerat som arbetsmaterial under rapportarbetet och vid bedömningen av det kulturhistoriska värdet. De digitala bilderna förtecknas och förvaras i Örebro läns museums bildarkiv. Bilderna finns även på den CD med rapporten, som levereras till Samfälligheten. Samtliga bilder är tagna av Anneli Borg.

Arkiv

Uppdragets tidsram har inte gett utrymme för något större arkivarbete utan undertecknad har använt litteratur och andra inventeringar som underlag. Samfälligheten hade heller inte möjlighet att bistå med arkivmaterial eftersom deras "eget" arkivmaterial från tiden före år 2000 numera finns i Landsarkivet, Uppsala.

URVALSKRITERIER FÖR SÄRSKILT BEVARANSVÄRDA GRAVVÅRDAR

Kriterier

Följande urvalskriterier, som bland annat använts vid kyrkogårdsinventeringen inom Göteborgs kyrkogårdsförvaltning, har använts i arbetet med att peka ut de särskilt bevaransvärda gravvårdarna:

- Alla gravvårdar av gjutjärn eller med järndetaljer
- Gravvårdar med speciell konstnärlig utformning
- Gravvårdar med tidstypisk och/eller representativ utformning
- Gravvårdar med titel/titlar
- Gravplatser av person- och bygds-/orts historiskt intresse
- Gravvårdar före år 1900

Gravvårdar med järndetaljer

I urvalet har inte alla gravvårdar med järndetaljer tagits med som kulturhistoriskt värdefulla. En del moderna/senare vårdar med järndetaljer har ej ingått i urvalet då de är för unga för att bedöma.

Konstnärlig utformning

Kriteriet konstnärlig utformning inkluderar både gravvårdar med hantverksmässigt utförande och s.k. ”katalogstenar” som är mer arbetade än medeltalet.

Tidstypisk och representativ för sin tid

I inventeringen har ett relativt stort antal gravstenar valts ut som tidstypiska eller representativa för sin tid. Syftet är att belysa variationen i stil från olika tidsperioder och även att visa att utformningen av en gravvård var beroende av vilka ekonomiska resurser som stod till buds.

Gravvårdar med person- eller lokalhistoriskt intresse

Av de inventerade gravvårdarna är generellt inte några utvalda enbart på grund av det person- och lokalhistoriska värdet.

Informationen om de fåtal gravvårdar som är utvalda med person- eller lokalhistoriskt värde på de inventerade kyrkogårdarna, med undantag av Ramsbergs gamla kyrkogård, är hämtad ur Dan Danemarks skrift ”Lindesbergs och Vedvågs kyrkor”. Det har inte funnits någon lämplig person att tillfråga och inte heller varit möjligt att inom projektets ram fördjupa sig i frågan.

Titlar/Yrkesgrupper

Inventering av gravstenar och dess inskriptioner ger inblickar i bygdens historia. Gravstenarna berättar om vilka människor som levtt och verkat i trakten och ger information om samhällets näringar vid olika tidpunkter i historien. Yrken kommer och går då samhället förändras och titlar som finns representerade på kyrkogården förekommer inte längre. En annan aspekt är att yrkena talar om klasstillhörighet och social status. Det kan därför vara av stort intresse att uppgifter om yrke och år dokumenteras. Man bör dock ta i beaktande att bevarade gravstenar vanligtvis tillhört dem som hade råd att skaffa sig en gravanordning.

ÅTERANVÄNDNING AV GRAVVÅRDAR

I dag är tankar om hushållning och återanvändning av naturens resurser högaktuella. Centrala gravvårdskommittén tog fram 1998 en skrift, ”Gravvårdar- allmänna råd för bevarande och återanvändning”, som belyser möjligheterna till detta, råd för att värna, bevara och återanvända gravvårdarna på kyrkogårdarna. Återanvändning av gravanordningar och gravstenar uppfattas av många som en svår fråga, det förekommer i Sverige, och är på vissa håll en sed men på andra håll en helt främmande företeelse.

Bild 1:
En kulturhistoriskt värdefull gravvård med sand och stenram som går att återanvända, kvarter 4 på Ramsbergs gamla kyrkogård.

De inventerade kyrkogårdarna i Lindsberg och Ramsberg har alla kulturhistoriska gravvårdar som går att återanvända. Det kan vara en stenram som i sitt sammanhang i kvarteret är kulturhistoriskt värdefull, eller en typ av sten som i sitt sammanhang eller på grund av sin utformning är kulturhistoriskt värdefull. Vid återanvändning skall den nya gravrättsinnehavaren acceptera till exempel stenens utformning och eventuella utsmyckning, ytmaterial, stenram mm.

HISTORIK BETRÄFFANDE BEGRAVNINGSSKICKET I SVERIGE

Nedanstående historik är baserad på *Kyrkogårdens gröna kulturarv*, Kyrkogårdsinventeringar av *Hille kyrkogård*, *Gästrikland*, *Misterhults kyrkogård*, *Linköping stift* och *Norra kyrkogården*, *Askersund*.

En kyrkogård skiljer sig från en begravningsplats på så sätt att den ligger i direkt anslutning till en kyrkobyggnad. Vanligt förekommande är att en begravningsplats rymmer ett kapell inom sitt område.

I förhistorisk tid varierade gravskicket mellan brandgravar och jordbegravningar. Kristendomens införande innebar bland annat att bränning av kroppar förbjöds. Längre begravdes människor i närheten av sina hem, men under medeltiden anlades kyrkogårdar i allt större utsträckning kring kyrkorna. Kyrkogården delades upp i olika områden, först mellan byarna, med byvisa begravningar, senare i hemman. Den medeltida begravningsplatsen bestod troligtvis av ängslika områden kring kyrkan där de välbärgades gravminnen fanns i form av stenkors, tumbor och hällar. Enklare människors gravar kunde markeras av en liten kulle eller av ett träkors. Välbärgade människor begravdes redan under medeltiden även inne i kyrkan.

Under 1600-talet var det kyrkorummet, fristående gravkor, inredda gravrum m.m. som utgjorde platsen för de välbärgades gravar medan gemene man begravdes på kyrkogården. Vanligt var att kyrkogården omgärdades av träbalkar med spåntak. I mitten av 1700-talet kom ett kungligt påbud om att kyrkogårdsmuren, eller bogårdsmuren som den då kallades, skulle vara uppförd av gråsten utan bruk, kallmurad. I början av 1800-talet tillät man att de murades med kalkbruk om de täcktes med tak. Reformationen innebar på flera sätt en förändrad syn på det som hörde kyrkan till men rent praktiskt genomfördes inga omvälvande förändringar på kyrkogårdarna under 1700-talet.

Före 1800-talet var det vanligt att människor av högre stånd begravdes inne i kyrkan, medan vanligt folk begravdes på anonyma allmänningar kring kyrkan. Under 1700-talets slut tilltog protesterna mot begravningar i kyrkan då det ansågs smittospridande, ohygieniskt och orsakade stort obehag, framför allt sommartid. I början av 1800-talet genomdrevs en författning som krävde trädplanteringar och striktare planer på nyanlagda kyrkogårdar. År 1815 förbjöds begravningar inne i städer och byar, begravningsplatserna skulle anläggas utanför tätorterna. Dessa bestämmelser kan ses som ett resultat av den debatt som förts under 1700-talet.

De nya kyrkogårdarna var symmetriskt uppbyggda med gångar, kvarter och trädalléer. Trädplanteringar var ett viktigt inslag och framförallt på de nyanlagda kyrkogårdarna där det tillämpades en stram parkkaraktär. Landsortens kyrkogårdar var emellertid fortfarande enkla med sparsam vegetation, möjligtvis hade en trädkrans planterats.

Mot slutet av 1800-talet hade kyrkogårdarna utvecklats till det utseende som vi idag förknippar med en äldre kyrkogård. Fler planteringar hade anlagts samt lummiga alléträd, hängträd och vintergröna häckar. Vid denna tid blomstrade även stenindustrin och gjuteriverksamheten vilket bidrog till att gravvårdarna började massproduceras. De vanligtvis höga vårdarna av granit, marmor, och kalksten samt järnstaket, gjutjärnsurnor och gjutjärnskors är karaktäristiska för slutet av 1800-talet.

Kyrkogårdar och begravningsplatser indelades i olika områden, dels där den dödes familj fick köpa gravplats, dels områden som var kostnadsfria. Dessa senare områden kallades vanligtvis allmänna linjen, s.k. linjegravar. Här begravdes människor i den ordningen de avled. Detta sätt att begrava ansågs vara mycket fördelaktigt eftersom gamla gravar åter kunde öppnas när kyrkogården var fullbelagd. Följden av detta blev att stora grupper i samhället, de fattiga och anonyma, förblev anonyma även efter döden. Begravningsättet med linjegravar förekom ända in på 1960-talet.

Bild 2:
En välbevarad rad med
allmänna linjegravar i
kvarter 5 på Södra
kyrkogården,
Lindesberg.

Under 1800-talets senare del blev det allt vanligare för samhällets arbetare och medelklass att skaffa sig egen gravplats och påkostade gravvårdar. Samtidigt blev de förmögna gravvårdar allt mer exklusiva. Parallellt med den strikt anlagda kyrkogården började man mot slutet av

1800-talet anlägga kyrkogårdar med en mindre stram utformning, inspirationen hämtades från den engelska parkens friare former och landskap.

Skogskyrkogårdar, som i Sverige blev populära under 1900-talets första hälft, kan sägas ha utvecklats från den friare parkkyrkogården. Vid 1900-talets mitt anlades kyrkogårdar med en större anpassning till den lokala topografin och de lokala växtförhållandena. Under 1900-talet accelererade massproduktionen av gravstenar och strängare utformningsbestämmelser ledde till att gravvårdarnas variationsrikedom efterhand försvann. Även vegetationens utformning blev enklare. Stora gräsmattor med enkla rygghäckar blev vanliga istället för grusgravar och olika häckarrangemang. Träden är dock fortfarande dominerande på kyrkogårdarna. Skogskyrkogårdarna däremot har en variationsrikedom i formspråk och vegetation, trots att gravstenarna liknar dem på övriga kyrkogårdar.

Gravkvarteren från 1950- och 60-talen kännetecknas av kraven på rationell skötsel och enhetlig utformning. Detta har bidragit till nästan identiskt lika gravvårdar stående i rad med rygghäckar mellan raderna. Gångar såddes igen för att ingå i den allmänna gräsytan, arbetskrävande häckarrangemang eller kantstenar runt vårdarna togs bort och alléträd gallrades ut.

De senaste årtiondena har de stränga reglerna för gravvårdarnas utformning mjukats upp och gett ett större utrymme för personligt formspråk.

RAMSBERGS KYRKOÅRD

Ramsbergs historia

Nedanstående historik är hämtad ur Esbjörnson, E, *Värt att veta i Örebro län*.

Ramsberg är i dag ett idylliskt samhälle med gles äldre bebyggelse kring en stor kyrka. Det har sin bakgrund i den järnhantering, som tidigare bedrivits i bygden. Platsen är omgiven av Bergslagens stora skogar och sjöar. En dryg kilometer öster ut finns Ramsbergs bruk. I området har vattenfallen i Ramshytteån – från Ölsjön i norr, via Vretsjön till Glien i söder – från 1500-talet till 1800-talets slut utnyttjats för sammanlagt två masugnar och fyra stångjärnshamrar. De drevs först av bergsmän men andelarna i de olika anläggningarna kom främst under 1700-talet att samlas på tre större enheter; *Ramshytte bruk*, *Vrethammars bruk* och *Ramsbergs bruk*. Centralt i Ramsberg kan man fortfarande i slyet vid vattendraget ana resterna efter Ramsbergshyttans hytta. Den är belagd 1547 men är troligen äldre. Den var i drift till 1889, då den i likhet med så många andra mindre hyttor vid denna tid lades ner. På motsatta stranden fanns också en stångjärnshammare, vanligen kallad Prästhammaren, anlagd 1559 och nerlagd 1895. Vattenkraften nyttjas nu av ett mindre kraftverk. Bland den närbelägna äldre bebyggelsen märks Ramshytte bruksgård från början av 1800-talet, vilken 1932-68 användes som apotek. Vrethammars bruk, uppförd 1928-29, är belägen längre norrut i samhället.

När järnhanteringen i Ramsberg upphörde vid slutet av 1800-talet ersattes den bl.a. av skogsbruk, sågverk och några småindustrier. Ramsberg var fram till 1971 centralort för dåvarande Ramsbergs kommun med kommunalhus, läkare, apotek, sjukstuga, affär, post bank, gästgivargård m.m.

Ramsberg har också haft rollen som kyrkby för den omgivande bygden. När järnhanteringen i området tilltog under 1500-talet ökade också antalet invånare. För dom blev det långt till kyrkan i Lindesberg. Bergsmännen uppförde därför i slutet av 1580-talet ett litet kapell av trä. År 1591 bildades en egen socken, som 1607 fick namnet Ramsberg. Det första kapellet

ersattes av en större timmerkyrka år 1673, som i sin tur är ersatt av den nuvarande kyrkan, uppförd 1787-90.

Snett mittemot kyrkan finns kyrkogården, där grunden till den äldre timmerkyrkan ännu kan skönjas. Här finns också ett flertal gravhällar av gjutjärn från 1700-talet, vittnande om bygdens järnhantering. Bredvid kyrkogården ligger prästgården och församlingsgård.

På kyrkberget söder om kyrkan finns en småskalig äldre bebyggelse med tätt liggande faluröda byggnader. Flera av dem har tidigare ägts av socknen. De boende utgjordes förr av personer med anknytning till socknens verksamhet som lärarinna, klockare, barnmorska, sockenhantverkare m.m.

Sydost om Ramsberg finns Ramsbergs bruk med utsikt över sjön Glien. Här anlades år 1559 en hammare, Gliehammaren, av en bergsman. Från 1631 till början av 1700-talet fanns det också en hytta. Ramsbergs bruk nämns första gången 1684. Bruket hade betydande andelar även i de övriga anläggningarna i Ramsberg. Stångjärnssmidet lades ner 1876 och ersattes av jord- och skogsbruk med närstående industrigrenar.

kyrkogårdens historia

Ramsbergs första kapell som uppfördes i slutet på 1580-talet ersattes av en större timmerkyrka 1673, grunden efter denna kyrka kan fortfarande urskiljas på kyrkogårdens övre del. Där finns ett flertal gjutjärnshällar med dateringar mellan 1700-1731, gravhällarna ligger fortfarande på sina ursprungliga platser.

Kyrkogården är i två nivåer och på den nedre delen finns det gravvårdar från 1800-talets senare del.

Kapellet på kyrkogårdens nedre del uppfördes **XXX** och ritades av arkitekt K. Martin Westerberg från Stockholm, som även renoverade kyrkan 1937.

KYRKOGRÅRDSBESKRIVNING

Ramsbergs kyrkogård med gravkapell ligger på andra sidan vägen, norr om kyrkan, bredvid prästgården. Mot vägen avgränsas kyrkogården till viss del av en häck. I anslutning till häcken finns tre entréer, samtliga med grindstolpar av granit krönta med urnor av gjutjärn (vid den mittersta entrén saknar en urna). Ingen av entréerna har grindar. Det finns ytterligare en ingång i anslutning till parkeringen och kapellet på den nedre delen av kyrkogården.

Kyrkogården är anlagd i två nivåer. Den övre delen är kyrkogårdens äldsta del där Ramsbergs tidigare kyrka av timmer var placerad. Här finns kyrkogårdens äldsta gravvårdar, det är bland annat gravhällar av gjutjärn från 1700-talet.

Kyrkogården har ett väldigt sparsamt gångsystem med ett fåtal breda grusgångar.

Kvartersbeskrivning

Kvarter 1: Kvarter 1 har endast en gravvård, ett kors från 1880-talet, som ej ingår i inventeringen.

Kvarter 2: Kvarter 2 är kyrkogårdens största kvarter med flest gravvårdar i ytterkanterna och mycket glest inne i kvarteret. De flesta gravvårdarna är från sent 1800-tal till 1900-talets första hälft. Många av kvarterets vårdar är karaktärsskapande för kvarteret. I östra delen finns

ett stort antal sandgravar med stenramar och i norr längst med staketet en välbevarad rad med gravvårdar från 1900-talets första hälft. Ett flertal äldre träd finns i kvarteret.

Kvarter 3: Kvarteret är långsmalt och ligger på kyrkogårdens övre del. På västra sidan mot kvarter 1 och 2 finns en mycket välbevarad rad med sandgravar med stenramar. I övrigt är kvarteret relativt glest med både mindre och större vårdar. Kvarteret har några äldre träd samt tre yngre Rönнар.

Bild 3: Kvarter 3 med en välbevarad rad med sandgravar i bakgrunden.

Kvarter 4: Kvarter 4 är troligtvis kyrkogårdens äldsta del där rester av grunden till Ramsbergs tidigare timmerkyrka kan ses. Här finns kyrkogårdens äldsta och yngsta gravvårdar. I norra delen de äldsta med bland annat sju gravhällar av gjutjärn från 1700-talet men här finns även flera stora familjegravar och sandgravar med stenramar. I kvarterets sydöstra del finns flera rader med yngre gravar fram till idag. I nordöstra hörnet finns en ovanlig gjutjärnshäll utan inskription dekorerad med dödsallar, timglas och blommor, den sägs vara ingången till en igensatt gång till grav nr 10. Kvarteret har ett flertal äldre träd samt två yngre Rönнар.

I kvarterets nordöstra del finns en äldre förrådsbyggnad av timmer. Fasaderna är rödmålade med höga smala spetsbågiga fönster med spröjs. Sadeltaket har dekorativt lövsågade takfotsbrädor och vindskivor.

Gjutjärnshällar

Nedanstående material är delvis hämtat ur Örebro läns museums arkiv.

Gravhällarna vid Lindesbergs kyrka och på gamla kyrkogården i Ramsberg är i huvudsak av tre typer där de inom respektive grupp har en påtaglig överensstämmelse, näst intill exakthet i utformningen, trots relativt lång tillkomsttid. Den första gruppen består av de äldsta hällarna som är daterade från 1628 fram till 1701. I denna grupp ingår även en som ej har något årtal och en som inte går att tyda. Undertecknad har ej fått bekräftat vad det centrala motivet föreställer men troligtvis är det Kristus som står i mitten med segerfana, på sidorna vid hans fötter två män som eventuellt skulle kunna vara de två vakterna vid graven.

Bild 4: Gravhäll, första gruppen.

Bild 5: Gravhäll, den tredje gruppen.

Den andra gruppen hällar är daterade från 1643 fram till 1700, i gruppen ingår en häll som ej går att tyda. Dessa är dekorerade med ett dekorativt kors, bladslingor, benknotor, döds-kalle och timglas.

Den tredje gruppens hällar är daterade 1706 fram till 1761 med "Kristus nedtagande från korset" som centralt motiv och två puttin ovan, i hörnen cirklar med de fyra evangelisternas symboler.

Inne i Lindesbergs kyrka finns ytterligare en häll, den enda i sitt slag. Den är betydligt enklare än de övriga och är daterad 1673.

Hällarna verkar vara gjorda som gravhällar över avlidna bergsmän, brukspatroner, nämndemän med flera. I något fall framgår det att man låtit gjuta hällen före sin död. De är samtliga försedda med biblisk text, uppgifter om de begravda samt i de flesta fall även med bibliska motiv.

SLUTORD

Gamla kyrkogården i Ramsberg är en plats med lång historia, kyrkogården har, vad vi vet, använts som begravningsplats åt sockenborna sedan slutet av 1600-talet. Kyrkogården har många äldre gravvårdar, dels gjutjärnshällarna från 1700-talet och dels många äldre gravvårdar från 1800-1900-talet med stenramar, sandgravar m.m

På kyrkogården finns för Örebro län ovanligt många gjutjärnshällar men även andra varianter av gravvårdar av gjutjärn så som kors och andra typer av stående vårdar. Viktigt att framhålla är att hällarna fortfarande ligger på sina ursprungliga platser.

Gjutjärnshällarna i sin helhet med sin inskription och sitt material, samt övriga vårdar av gjutjärn, representerar den för bygden betydande järnhantering som tog fart redan från 1500-talet och var i drift fram till slutet av 1800-talet. Samtliga gravvårdar av gjutjärn, framför allt hällarna har ett högt kulturhistoriskt värde och bör bevaras och underhållas för all framtid. Flera av dem har i dag rostskador som behöver åtgärdas.

Samtliga gravvårdar från 1700-1900-talets början bör bevaras på plats även när gravrätten gått ut. Likaså bör även stenramar och sandgravar bevaras på sin plats och eventuellt återanvändas.

De moderna och senare tillkomna vårdarna i kv 4 är samlade i nya täta rader. Även framtida tillkommande gravvårdar bör placeras tillsammans och nya moderna gravvårdar bör ej ”sprängs in” bland de äldre.

Av de inventerade gravvårdarna, d.v.s. de gravvårdar som förvaltas av samfälligheten, var det väldigt många vårdar med titel. Titlarna visar tydligt på vad bygden haft för näringar /representerar hela bygdens näringar så som målarmästare, doktor, barnmorska, apotekare, handlare, gästgivare, bergsman, sexman, gruvfogde, hammarsmedsmästare, kyrkoherde, organist, kyrkvärd, lärarinna, mjölnare, hemmansägare m.fl.

KÄLLOR OCH LITTERATUR

Bucht, Eivor (red), Kyrkogårdens gröna kulturarv, Klippan 1992

Borg, Anneli och Esbjörnson Estrid, *Karakteriseringar av kyrkor, Bergslagens kontrakt, Västerås stift*, 2003.

Centrala gravvårdskommittén, Gravvårdar- Allmänna råd för bevarade och återanvändning, 1998.

Danermark, Dan, Lindesberg, Lindesbergs och Vedevågs kyrkor, 1997.

Esbjörnson, Estrid, Värt att se i Örebro län, 2003.

Kalmar läns museum, Misterhults kyrkogård- Kulturhistorisk inventering av kyrkogårdar/begravningsplatser i Linköpings stift 2004.

Länsmuseet Gävleborg, Hille kyrkogård, Kulturhistorisk inventering, 2004.

Örebro läns museum, Dokumentation kyrkogårdar nr 1, 1997

Örebro läns museum, Arkiv, kapsel "*Lindesbergs stad VIII*"

BILAGA 1, BLANKETTER MED KULTURHISTORISKT VÄRDEFULLA GRAVAR

Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 22	Årtal
Gravvårdens typ Ingen sten	Gravvårdens höjd	Gravvårdens material
Plantering/växtmaterial	Omgärdning järnstaket	Ytmaterial Sand
Inskription		Inskriptionstyp
		Titel
Skador sättning		
Beskrivning Dekorativt svart järnstaket med gotiska drag, hörnstolparna kröns med kulor. Ytan täcks av sand. Det finns ingen gravsten.		
Kulturhistoriskt värde Dekorativt svart järnstaket med gotiska drag. Gravvården går att använda med anpassad gravsten eller något i järn. Material representativt för bygden.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 21	Årtal Gravsatt 1878
Gravvårdens typ Stående kors av järn	Gravvårdens höjd 116 cm	Gravvårdens material
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Finns ingen text, i kyrkogårdsförvaltningens pärm står det – Bergsmannen Erik Ersson gravsatt 1878-.		Inskriptionstyp
		Titel
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Enkelt kors av järn stående på en profilerad sockel av järn.		
Kulturhistoriskt värde Kors av järn, material representativt för bygden.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 2	Årtal
Gravvårdens typ En stående och två liggande stenar.	Gravvårdens höjd 150 cm, 2 st 49 cm	Gravvårdens material Granit, 2 st granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning stenram	Ytmaterial sand
Inskription Doktor A.G. Möllenhof F 1850 d 1912 Tacksamma församlingsbor reste vården. De två liggande stenarna går ej att tyda.		Inskriptionstyp Polerad Titel Doktor
Skador Sättning, mossa /lav.		
Beskrivning Sandgrav med stenram. Stående hög sten med grovhuggen bearbetad yta och assymetrisk överdel. En slåthuggen nedsänkt oval för inskriptionen.		
Kulturhistoriskt värde Stor sandgrav med tidstypisk sten och titel.		
Bild Datum 2006-07-05 Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 109	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 114 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning Granitstolpar med kedja	Ytmaterial sand
Inskription Gustav Matsson Karsbo Familjegrav		Inskriptionstyp Försänkt, spår av guld
		Titel
Skador Sättning, mossa/lav		
Beskrivning Sandgrav. Stående sten med avfasad överdel, polerat kors och inskriptionsplatta. Gravvården omgärdas av kraftig stenram med höga stolpar som bär upp en kraftig kättnng.		
Kulturhistoriskt värde En stor pampig gravvårdsanläggning med stenram, hörnstolpar och kätting. En av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 107	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 81 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Sand
Inskription J.R Johanssons Grimsö Familjegrav		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel
Skador Sättning, mossa/lav		
Beskrivning Sandgrav med stenram, stående enkel gravsten dekorerad med en urna.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk gravsten. En av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgrav. Gravvården med sand och stenram går att återanvända.		

Bild

Datum
2006-11-07

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 104	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 179,5 cm	Gravvårdens material Granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial gräs
Inskription Bergsmannen Erik Ersson Westra Löa F 15/12 1849 d 26/12 1914		Inskriptionstyp Försänkt, svart
		Titel Bergsman
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Hög sten av granit med ojämn överdel.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk hög sten, titel med anknytning till bygden och dess bergshantering.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 90	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 59 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Kyrkovärden P.E Kåberg F 1841 d 1911 familjegrav		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel kyrkovärd
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Låg svart sten med svagt rundad överdel med raka partier längst ut. I nedkant dekorerad med stjärna och bladslingor.		
Kulturhistoriskt värde Enkel gravvård, titel med anknytning till bygden.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 55	Årtal
Gravvårdens typ Stående järnkors	Gravvårdens höjd 93,5 cm	Gravvårdens material järn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial gräs
Inskription Här hvilar Hustrun Johanna Sofia Lindström Född Pettersson Född den 30/1 1850 Död den 8/4 1899		Inskriptionstyp metallplatta
Skador mossa/lav, rost		Titel
Beskrivning Smitt svart genombrutet kors dekorerat med trepass, blad och blomma.		
Kulturhistoriskt värde Gjutjärnskors från slutet av 1800-talet, material representativt för bygden.		
Bild Datum 2006-07-05 Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 41	Årtal
Gravvårdens typ En stående och en liggande sten	Gravvårdens höjd Stående 73 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning stenram	Ytmaterial sand
Inskription Handelaren Carl Inge Kårberg F 1874 d 1926 Familjegrav Liggande: Hustrun Mina f 1877 d 1937 Sonen Sven f 1911 d 1937 Harald Inge 1909 d 1994 Hustrun Mildred F 1902 d 1969		Inskriptionstyp förhöjd Titel Handlare
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Stående svart sten med polerad text och dekoration. Stenen är samkomponerad med den omgärdande stenramen med markerade hörnsten som kröns av stora kulor. Sandgrav.		
Kulturhistoriskt värde Pampig gravvård med samkomponerad gravsten och stenram, en av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 38	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 76 cm	Gravvårdens material Granit, röd
Plantering/växtmaterial	Omgärdning Stenram	Ytmaterial Sand
Inskription Hemmansägaren Carl Sjöström Torrbråten F 1864 d 1952 Hustrun Josefina Sjöström F 1859 d 1941		Inskriptionstyp försänkt
		Titel hemmansägare
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Gravsten med avfasad överdel och insvängda sidor, nedsänkt slåthugget parti för inskription. Gravstenen står direkt på övre delen av stenramen Sandgrav.		
Kulturhistoriskt värde Enkel gravsten, en av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar. Titel.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 37	Årtal
Gravvårdens typ Stående	Gravvårdens höjd 115 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning stenram	Ytmaterial Sand
Inskription Vilorum för Gruvfogden P.A Perssn Stråssa 1879-1932 Makan Hilda Lovisa 1872 1971		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel Gruvfogde
Skador Sättning, mossa/lav		
Beskrivning		
Kulturhistoriskt värde En av kyrkogårdens äldre sandgravar med samkomponrad stenram och gravsten. Titel med anknytning till bygden och dess bergshantering.		
Bild		
Datum 2006-11-07		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 34	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 76 cm	Gravvårdens material granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning Stenram	Ytmaterial Sand
Inskription Byggmästaren Wilhelm Eriksson Familjegrav Vår Olga Maria F 17/7 1895 d 17/1 1936		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel Byggmästare
Skador Sättning, mossa/lav		
Beskrivning Sandgrav med stenram. Stående sten med avfasad överdel och insvängda sidor, nedstänkt släthuggen yta för inskription, krönet är dekorerat med en stjärna.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk sten, en av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar. Titel med anknytning till bygden.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 25	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 77,5 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Maria Andersson F 1811 d 1905 Lärarynna Marianne Sofia Andersson F 1871 d 1947		Inskriptionstyp Försänkt, guld
		Titel Lärarynna
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Stående avsmalnande svart sten med rundad överdel dekorerad med en sol.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk enkel sten, titel med anknytning till bygden.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 24	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 100 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Byggmästaren E. Jansson 1831-1907 och hans hustru Lovisa 1832- 1907		Inskriptionstyp Försänkt
		Titel Byggmästare
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Svart sten med polerad framsida, avfasad överdel dekorerad med bladslingor på överstycket och nedanför inskriptionsplattan.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk sten, titel med anknytning till bygden.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

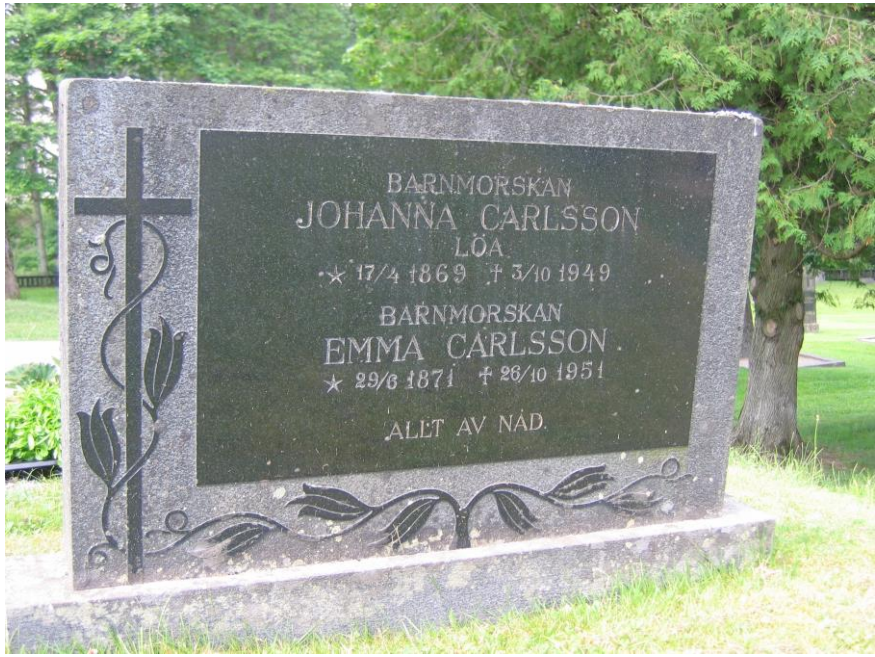
Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 58	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 50 cm	Gravvårdens material granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Mjölaren August Östgren F 1857 d 1939 Hans maka F1859 d 1939 Gammelbo		Inskriptionstyp Försänkt, svart
		Titel Mjölare
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Låg bred rak sten med lägre sidostycken dekorerade med bladslinga.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk enkel sten, titel med anknytning till bygden.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 57	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 47 cm	Gravvårdens material Granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Lärarynna Augusta Lindevall F 1865 d 1937 Sv. Ps. 570.10 Vänner som hon bad för reste minnesstenen		Inskriptionstyp Försänkt Titel Lärarynna
Skador Sättning, mossa/lav		
Beskrivning Låg enkel sten med två nedstänkta parallella linjer som skapar en ram i ytterkant.		
Kulturhistoriskt värde Enkel tidstypisk sten, titel med anknytning till bygden.		
Bild Datum 2006-07-05 Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 55	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 71 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Barnmorskan Johanna Carlsson Löa F 17/4 1869 d 3/10 1949 Barnmorskan Emma Carlsson F 29/6 1871 d 26/10 1951 Allt av nåd		Inskriptionstyp Försänkt, spår av guld Titel Barnmorska
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Bred svart sten dekorerad med en bladslinga som slingrar sig runt ett kors, upphöjd polerad inskriptionsruta.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk sten, titel med en central yrkesroll i bygden.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 43-44	Årtal
Gravvårdens typ 2 st liggande lutande stenar	Gravvårdens höjd 46 cm	Gravvårdens material granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning Stenram	Ytmaterial Sand
Inskription Vänstra: Familjegrav, Signe Persson Kårberg F 2/5 1900 d 11/11 1943 G. AD. Persson F 20/5 1897 d 23/5 1948 Högra: familjegrav, A.G. Persson Kårberg F 24/7 1872 d 18/3 1933 Hustrun Emma Augusta F 23/7 1871 d 26/1 1955		Inskriptionstyp Förhöjd Titel
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Stor familjegrav med stenram och sand, enkla stenar.		
Kulturhistoriskt värde Stor familjegrav, en av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar, en av flera i samma rad.		
Bild Datum 2006-07-05 Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 3	Gravplatsnr 42	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 45 cm	Gravvårdens material granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning stenram	Ytmaterial Sand
Inskription Hemmansägaren Per Gustaf Persson Kårberg F 24/7 1842 d 27/4 1926 8v. Ps. 482:11. Längst fram på stenramen: Sonen Karl		Inskriptionstyp Förhöjd Titel Hemmansägare
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Stående sten med svgt rundad överdel och insvängda sidor. Stenen är huggen i ett med stenramens övre del. Grovhuggen yta med slåthuggen nedsänkt inskriptionsruta. I stenramens främre del en snedställd vta för isnkription.		
Kulturhistoriskt värde En av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar, en av flera i samma rad. Titel.		
Bild Datum 2006-07-05 Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 30	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 96,5 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning Stenram	Ytmaterial Sand
Inskription Systrarna Ulla och Johanna Göthe		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel
Skador Mossa, lav, sättning		
Beskrivning Avsmalnande svart sten med avfasad överdel dekorerad med ett kors.		
Kulturhistoriskt värde En av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar, en av flera i samma rad. Gravvård med sten går att återanvända.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 29	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 65 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning stenram	Ytmaterial sand
Inskription Kyrkovärden Leon Lindqvists familjegrav		Inskriptionstyp förhöjd
		Titel Kyrkovärd
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Stående svart sten med rundad och profilerad överdel. Överdelen är dekorerad med kors och bladslinga. Sandgrav omgärdad av stenram.		
Kulturhistoriskt värde Enkel sten. En av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar, en av flera i samma rad. Titel med anknytning till bygden.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 17	Årtal
Gravvårdens typ Stående kors av järn	Gravvårdens höjd 105 cm	Gravvårdens material Järn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Elsa Andersson Ramsberg F 1887 d 1972		Inskriptionstyp Metallplatta
		Titel
Skador Sättning, rost		
Beskrivning Enkelt smäckert kors av järn.		
Kulturhistoriskt värde Intressant och ovanlig, svår att ta ställning till på grund av dess låga ålder.		

Bild

Datum
2006-07-05

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 16	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 122 cm	Gravvårdens material Granit, sockel och stolpar av kalksten.
Plantering/växtmaterial	Omgärdning kedja	Ytmaterial gräs
Inskription Här hvilar Brukspatronen N.H. Wikbom Född. D 25 maji 1784 Död d. 10 juli 1841 Samt d.k: maka A: C: Larsson Född 1788 Död 1859		Inskriptionstyp Försänkt, spår av guld
		Titel Brukspatron
Skador Mossa/lav, sprickor i stolpar		
Beskrivning En enkel sten placerad på en sockel av kalksten. Gravvården omgärdas av en grov kätting med avsmalnande, kantiga stolpar av sten.		
Kulturhistoriskt värde Gravvård från 1800-talets första del omgärdas av kätting och stenstolpar. Titel med anknytning till bygden och dess bergshantering.		
Bild		
Datum 2006-07-05		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 15	Årtal
Gravvårdens typ Stående kors av järn.	Gravvårdens höjd 128 cm	Gravvårdens material järn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial gräs
Inskription Häradsdommaren Lars Larsson F: Almänningebo Samt dess k: maka: Christ: Pers Dotter Död 1843		Inskriptionstyp förhöjd
		Titel Häradsdommare
Skador Mossa/lav, sprickor och rost.		
Beskrivning Stående kors av gjutjärn med trapassformade avslut stående på en sockel med inskription.		
Kulturhistoriskt värde Järnkors från slutet av 1800-talet av material representativt för bygden. Titel.		

Bild

Datum
2006-07-05

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 14	Årtal
Gravvårdens typ Liggande gravhäll av järn	Gravvårdens höjd 171 cm	Gravvårdens material Järn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial
Inskription Här under är Erick Ersons.läger. sta. Ved. Grufa. Dehr. Han.mäd. sin.k.hustru. kari. Lars. Och. Barn. Hvilar. Sig. Anno. 1700 Mer text under figurreliefen och som ett band runt om hällen.		Inskriptionstyp förhöjd Titel
Skador Rost		
Beskrivning Liggande häll av gjutjärn med figurrelief i mitten med timglas och dödskalle ovan.		
Kulturhistoriskt värde Gravhäll av gjutjärn från 1700 talet. Material representativt för bygden.		
Bild Datum 2006-07-05 Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 10	Årtal
Gravvårdens typ En stående sten, en liggande sten	Gravvårdens höjd 148 cm	Gravvårdens material kalksten
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial
Inskription Stående sten: Brukspatronen And: Eneström Född 8 dec: 1756 död d: 24 maj 1824 Och dess K. Maka fru C:L: Aur: Liljenroth Född 7 maj 1772 sös s. 28 febr: 1836 Samt dess äldsta dotter Fru Hedv: Mariana Ölund Född d: 4 april: 1799 död d: 20 april: 1836 De sälla som bo i guds gårdar de äro ej döda de sofva. Häll framför är svår att tyda: Brukspatron....1700-tal..		Inskriptionstyp försänkt
Skador Mossa/lav		Titel Brukspatron
Beskrivning Stående sten med slät framsida, vinklat mittkrön med uppskjutande krön i form av halvcirklar i de yttre hörnen. Liggande häll med markerad ram.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk gravvård från 1800-talets första hälft, titel med anknytning till bygden och dess bergshantering.		

Bild

Datum
2006-07-05

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 3	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 83 cm	Gravvårdens material Grnit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Hammarsmedsmäst. J.E. Broman F 1821 d 1910		Inskriptionstyp Försänkt
		Titel Hammarsmedsmästare
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Stående svart sten med polerad framsida och avfasad överdel ståendes på dominerande sockel.		
Kulturhistoriskt värde Enkel tidstypisk sten, titel med anknytning till bygden och dess bergshantering.		

Bild

Datum
2006-07-05

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 2	Årtal
Gravvårdens typ Stående kors av järn	Gravvårdens höjd 181 cm	Gravvårdens material Järn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Här Hvilar Bergsm: Pas kära maka Chatarina Larsdotter f. 1817, d.1858. på sockeln: Omhängnaden nattliga friden den trötte. O graf i din gömma! När natten en gång är förliden skall herren sin afbild ej glömma.		Inskriptionstyp Förhöjd
Skador Mossa/lav		Titel Bergsman
Beskrivning Högt stående kors av järn med genombruten dekoration.		
Kulturhistoriskt värde Gjutjärnskors från mitten av 1800-talet med något annorlunda utformning. Materialet och titel har anknytning till bygden och dess bergshantering.		
Bild Datum 2006-07-05 Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 53	Årtal 1897
Gravvårdens typ Stående kors av järn	Gravvårdens höjd 98,5 cm	Gravvårdens material järn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial gräs
Inskription Hv Agnes F 72 d 97		Inskriptionstyp Namnet är smitt i korset.
		Titel
Skador Rost, mossa/lav		
Beskrivning Ett kors med genombruten dekoration och ”inskriftion”. Korset är dekorerat med ankare på var sida om namnet.		
Kulturhistoriskt värde Smitt kors från slutet av 1800-talet med ovanlig utformning. Materialet representativt för bygden.		

Bild

Datum
2006-06-21

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 56	Årtal
Gravvårdens typ Stående kors av järn	Gravvårdens höjd 67,5	Gravvårdens material järn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial gräs
Inskription Ingrid Larsson Född d. 13/7 1883 Död d. 7/6 1894 Jag är uppstånden.....		Inskriptionstyp metallplatta
		Titel
Skador Rost		
Beskrivning Formgjutet, vitmålat kors med genombruten dekoration av murgröna.		
Kulturhistoriskt värde Gjutet kors av järn från slutet av 1800-talet, ett av flera lika på kyrkogården. Material representativt för bygden.		
Bild Datum 2006-06-21 Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 58	Årtal
Gravvårdens typ Stående kors av järn	Gravvårdens höjd 96,5 cm	Gravvårdens material
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Här hvilar Bergsmannen Lars Erik Persson Från Östra Löä F 30 okt 1849 D 1 april 1894		Inskriptionstyp metallplatta
		Titel Bergsman
Skador Rost, mossa/lav		
Beskrivning Formgjutet, svartmålat kors med genombruten dekoration.		
Kulturhistoriskt värde Gjutet kors av järn från slutet av 1800-talet, ett av flera lika på kyrkogården. Material och titel med anknytning till bygden och dess bergshantering.		

Bild

Datum
2006-06-21

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 59	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 164 cm	Gravvårdens material Granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning Stenram	Ytmaterial Sand
Inskription Gästgivare P.E. Lindqvist F 28/8 1821 d 16/6 1906 Och hans hustru Maria Elisabeth F 1/5 1820 d 14/9 1898		Inskriptionstyp förhöjd
		Titel Gästgivare
Skador Sättning, mossa/lav		
Beskrivning Stående hög sten med grovhuggen bearbetad yta och oregelbunden överdel. På mitten en nedsänkt slåthuggen oval för inskription.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk sten, titel med anknytning till bygden. En av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar.		
Bild		
Datum 2006-06-21		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 98	Årtal
Gravvårdens typ En stående sten	Gravvårdens höjd 124,5	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription H. hv. Bergsbruksidkaren Anders Larsson d. äldre F 28/5 1829 d 25/9 1887 Och hans k. Maka Susanna Danielsson F 28/6 1829 d 16/1 1902 Joh. Upp. 14. v.13 Bergsmannen Dan. Alfr. Andersson F 11/3 1855 d 13/4 1926		Inskriptionstyp Försänkt
		Titel Bergsbruksidkare Bergsman
Skador Mossa/lav, sättning		
Beskrivning Stående svart sten med polerad framsida och avfasad överdel.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk sten, titlar med anknytning till bygden och dess bergshantering.		

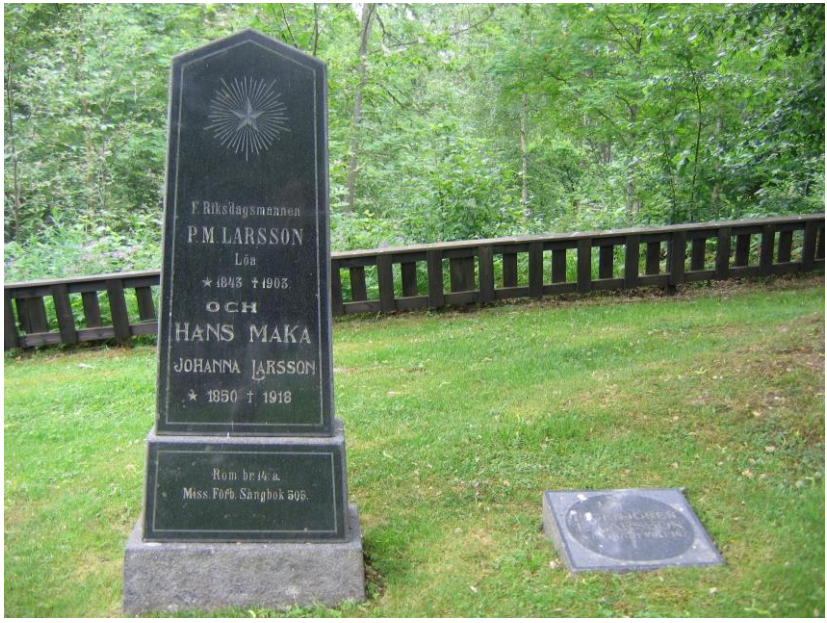
Bild

Datum
2006-06-21

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 97	Årtal
Gravvårdens typ En stående sten, en liggande sten	Gravvårdens höjd 159 cm, 40,5	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Stående sten:F. Riksdagsmannen P.M Larsson Löa F 1843 d 1903 Och hans maka Johanna Larsson F 1850 d 1918 Rom.br. 14:8 Miss.Färb. sångbok 505 Liggande sten: Ingenjören E. Larsson F 1/3 1870 d 10/1 1947		Inskriptionstyp försänkt Titel F. Riksdagsman Ingenjör
Skador		
Beskrivning Familjegrav med två stenar, en svart stående med polerad yta dekorerad med en stjärna och avfasad överdel. Den liggande har en polerad upphöjd oval för inskriptionen dekorerad med ett litet kors, runt ovalen en nedsänkt dekoration som ett pärlband		
Kulturhistoriskt värde Tidstypiska stenar med titlar.		
Bild		
Datum 2006-06-21		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 84	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 50 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial blommor	Omgärdning	Ytmaterial
Inskription Bergsmannen Petter Persson Nederhyttan F 1839 d 1911		Inskriptionstyp förhöjd
		Titel Bergsman
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Låg bred sten av svart granit dekorerad med bladslingor längst ner.		
Kulturhistoriskt värde Titel med anknytning till bygden och dess bergshantering.		
Bild		
Datum 2006-06-21		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 86	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 139	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning Stenram	Ytmaterial Sand
Inskription Går ej att tyda men i kyrkogårdsförvaltningens pärm står det Anders Sjöström.		Inskriptionstyp polerad
		Titel
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Avsmalnande hög svart sten med polerad framsida, både sidor och överdel är något oregelbundna. Stenen är dekorerad med en sol och rutan för inskriptionen är gjord/avbildad som en uppslagen bok. Sandgrav med stenram.		
Kulturhistoriskt värde En av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar med stenram. Gravstenen och vården går att återanvända.		
Bild		
Datum 2006-06-21		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 87	Årtal
Gravvårdens typ En stående sten, en liggande sten	Gravvårdens höjd 95 cm, 44 cm	Gravvårdens material Granit
Plantering/växtmaterial Blommor	Omgärdning stenram	Ytmaterial Gräs
Inskription Stående sten: Bergsmannen Petter Persson Resta, f 1821 d 1900. Bergsmannen Per-Erik Persson Resta, f 1861 d 1947 Dottern Anna, f 1894 d 1896 Liggande sten: Erik Henrik Persson, F 1896 d 1977 Makan Astrid, F 1908 d 1995 Resta		Inskriptionstyp förhöjd Titel Bergsman
Skador Sättning, stenramen har sjunkit ned i marken, mossa/lav		
Beskrivning Familjegrav med stenram som till stor del sjunkit ned i marken. Låg bred gravsten av polerad röd granit uppdelad i två delar med överliggare och stående fyrkantiga pelare på sidorna och i mitten. Även den liggande stenen är av polerad röd granit med en profilerad kant och en blomma som		
Kulturhistoriskt värde Till ytan en stor familjegrav med stenram. Titel med anknytning till bygden och dess bergshantering.		

Bild

Datum
2006-06-21

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 88	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 42 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning Stenram	Ytmaterial Sand
Inskription Hem-äg. P.E Janssons Resta familjegrav		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel Hemmansägare
Skador		
Beskrivning Sandgrav med stenram, den låga breda stenen är placerad direkt på stenramens övre del. Gravstenen har vinklad överdel med kortare raka partier i ytterkant. Stenen är dekorerad med en som och på sidorna av två kolonner.		
Kulturhistoriskt värde En av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar. Titel.		
Bild		
Datum 2006-06-21		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 62	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 121 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning stenram	Ytmaterial Sand/grus
Inskription Syskonen Perssons grav Resta		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel
Skador mossa/lav		
Beskrivning Hög svart sten med något smalare, svagt rundad överdel och rundad övergång till stenens bredare del. Sandgrav med stenram där stenen är placerad mitt i på en sockel.		
Kulturhistoriskt värde Sten tidstypisk för sekelskiftet 1800-1900. En av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar.		

Bild

Datum
2006-06-21

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 63	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 168 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial gräs
Inskription P.J Jansson Kårberg Familjegrav		Inskriptionstyp försänkt
		Titel
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Hög svart sten med assymetrisk överdel, polerad inskriptionsruta samt kors ovan.		
Kulturhistoriskt värde Hög svart sten som ger karaktär åt kvarteret. Stenen går att återanvända.		

Bild

Datum
2006-06-21

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 66	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 98,5 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Skogsvaktaren Nämndemannen O. Johansson Nyhammaren F 1824 d 1902 Och hans maka Karolina Johansson F 18?? D????		Inskriptionstyp polerad
		Titel Skogsvaktare Nämndeman
Skador Sättning, mossa/lav		
Beskrivning Svart sten med avfasad överdel, dekorerad med polerat kors och en smal ram runt kanten.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk sten, titel med anknytning till bygden.		

Bild

Datum
2006-06-21

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kvarter 2	Gravplatsnr 73	Årtal
Gravvårdens typ Stående kors av järn	Gravvårdens höjd 67 cm	Gravvårdens material Järn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Här hvilar Skogsvaktaren J.V. Jansson Född d 28 aprill 1861 Död d 24 nov 1901		Inskriptionstyp Metallplatta
		Titel Skogsvaktare
Skador Rost samt ena korsets arm är av.		
Beskrivning Formgjutet, vitmålat kors med genombruten dekoration av murgröna, den ena armen är av.		
Kulturhistoriskt värde Gjutet kors av järn från slutet av 1800-talet, ett av flera lika på kyrkogården. Behöver ej åtgärdas då det finns fler lika på kyrkogården. Förfallet bestämmer dess livslängd. Material representativt för bygden.		

Bild

Datum
2006-06-21

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 78	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 123 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning Stenram	Ytmaterial Sand
Inskription Organisten Lars Fernqvist 1806-1884 och hans maka Johanna Eriksson 1812-1906 Emilie Fernqvist 1843-1927 Hvilen i frid		Inskriptionstyp Försänkt
		Titel Organist
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Stående svart sten med obeliskform och polerad framsida.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk medelstor gravsten från sent 1800-tal. En av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar. Titel.		
Bild		
Datum 2006-06-21		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 77	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 195	Gravvårdens material Granit, röd
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Brukspatron A.A Törnblom		Inskriptionstyp Försänkt
		Titel Brukspatron
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Hög smal sten med grovhuggen yta, natursten, med slåthuggen nedsänkt oval för inskription.		
Kulturhistoriskt värde Titel med anknytning till bygden och dess bergshantering.		

Bild

Datum
2006-11-07

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 51	Årtal
Gravvårdens typ Liggande häll/sten	Gravvårdens höjd 180 cm	Gravvårdens material Granit
Plantering/växtmaterial blommor	Omgärdning	Ytmaterial
Inskription Målarmästaren August Blomkvist Kloten 1859-1943 Hustrun Barnmorskan Jenny Blomkvist 1863-1945		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel Målarmästare Barnmorska
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Stor grovhuggen rektangulär stenhäll med nedsänkt inskriptionsruta.		
Kulturhistoriskt värde Stor liggande häll med två titlar, barnmorska med en central yrkesroll i bygden.		

Bild

Datum
2006-06-21

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 48	Årtal
Gravvårdens typ En stående sten, en liggande sten	Gravvårdens höjd 116 cm, 41,5 cm	Gravvårdens material Granit och granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Stående sten: Bergsmannen Reinhold Larsson Löa 1847-1924 dav. Ps 100 Liggande sten: Här vilar Bergsbruksidkaren R. Larssons Gud älskande maka Lovisa Larsson Westra Lää Född den ? september 184? Död den 24 september 1899 Saliga äro de döde som i Herran om dö.		Inskriptionstyp Försänkt och polerad
Skador Mossa/lav		Titel Bergsman
Beskrivning Stående sten med grovhuggen yta och oregelbunden överdel. Nedsänkt polerad inskriptionsruta, svagt rundad i övre kanten. Liggande, svagt lutande enkel sten där inskriptionsrutan avbildar en unnslagen bok.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypiska stenar, titel med anknytning till bygden och dess bergshantering.		
Bild Datum 2006-06-21 Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 33	Årtal Gravsatt 1931
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 90,5	Gravvårdens material Granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial
Inskription Bergsmannen K.F. Bergströms i Skönvik Familjegrav		Inskriptionstyp förhöjd
		Titel Bergsman
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Stående sten med avfasad överdel, upphöjd, polerad ram runt inskriptionsrutan med en stilistisk festong? under och en stjärna på krönet.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk representativ sten för sin tid men något ovanlig i trakten. Titel med anknytning till bygden och dess bergshantering.		

Bild

Datum
2006-06-21

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 30	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 121,5 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial Blommor och ormbunkar	Omgärdning	Ytmaterial plantering
Inskription Erik Gösta Eriksberg, Löa F 1906 d 1927 Hemmansägare Erik Persson F 1871 d 1947 Hustrun Ebba Persson F 1878 d 1941 Erik Perssons familjegrav		Inskriptionstyp Försänkt, guld
		Titel Hemmansägare
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Stående hög sten med rundad överdel. Stenen är dekorerad med polerade pilastrar, stjärnor och ett kors.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk och representativ sten. Titel.		
Bild		
Datum 2006-06-21		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 7	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 57 cm	Gravvårdens material Granit, röd
Plantering/växtmaterial Blommor	Omgärdning Planteringsram	Ytmaterial
Inskription Folkskolelärare K.V Widén F 1877 d 1911 Hustrun F 1882 d 1971 Sonen Åke F 1903 d 1921		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel folkskolelärare
Skador Sättning		
Beskrivning Låg bred sten med nedsänkt inskriptionsruta med svagt rundade kanter. Enkel dekoration med ett kors.		
Kulturhistoriskt värde Enkel tidstypisk sten från 1970-talet. Titel med anknytning till bygden.		
Bild		
Datum 2006-06-21		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 2	Gravplatsnr 5	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 163,5 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Bergsmannen Per Jansson Östra Löa Familjegrav		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel Bergsman
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Enkel hög sten med assymetrisk överdel och släthuggen framsida. Nedsänkt inskriptionsruta.		
Kulturhistoriskt värde Titel med anknytning till bygden och dess bergshantering.		

Bild

Datum
2006-06-21

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 153	Årtal
Gravvårdens typ Liggande järnhäll	Gravvårdens höjd 222 cm	Gravvårdens material Järn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial
Inskription Ingen (ant. I kyrkogårdsförvaltningens pärm ”enl. Jan och Peter igenfylld gång till grav nr 10”.)		Inskriptionstyp ingen
		Titel
Skador Sättning, mossa/lav		
Beskrivning Ovanligt stor järnhäll dekorerad med dödsallar, timglas och blommor.		
Kulturhistoriskt värde Ovanlig järnhäll som hör till grav nr 10. Material med anknytning till bygden och dess bergshantering.		
Bild		
Datum 2006-08-17		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 144	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 57 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning Stenram	Ytmaterial Sand
Inskription Vilorum för Syskonen Larsson Sammelsdal Ps. 660 Kyrkan vårdar graven		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel
Skador Sättning, mossa/lav		
Beskrivning Bred låg sten dekorerad med en ram av bladslingor samt kors och oljelampa. Sandgrav med stenram där stenen är placerad i gravvårdens övre del.		
Kulturhistoriskt värde En av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar. Gravvården går att återanvända med väl anpassad sten.		
Bild		
Datum 2006-08-17		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 143	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 140 cm	Gravvårdens material Granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Kronojägaren Arvid Andersson Nyhammare 1869-1919 familjegrav Kronojägaren Amandus Andersson Gränbo 1839-1931		Inskriptionstyp Försänkt
		Titel Kronojägare
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Stående sten med grovhuggen bearbetad yta och oregelbunden överdel. Nedsänkt släthuggen inskriptionsruta som utmynnar i ett kors i den övre delen.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk sten med ovanlig form på inskriptionsrutan. Titel.		

Bild

Datum
2006-08-17

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 121	Årtal
Gravvårdens typ Stående kors av järn	Gravvårdens höjd 168 cm	Gravvårdens material Järn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Den 2 junii 1863 Den 8 julii 1863 På sockeln: Helgadt åt minne av maka och barn. (står i pärmén, grav tillhör Med. Dr. Mauritz Malmberg)		Inskriptionstyp förhöjd Titel
Skador Rost, mossa/lav		
Beskrivning Stående kors av järn med trepassformade avslut dekorerade med stjärnor.		
Kulturhistoriskt värde Järnkors från 1800-talets andra hälft, representativt material för bygden och dess bergshantering.		

Bild

Datum
2006-08-17

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 120	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 162 cm	Gravvårdens material Granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Komminister Nils Pålman F 1735 d 1815 Hustrun Anna Elisabeth F 1749 d 1813 Ättlingar reste vården 1915		Inskriptionstyp Försänkt, spår av guld
		Titel komminister
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Stående sten med grov kluven yta och asymmetrisk överdel.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk sten rest 100 år efter komminister N. Pålman's död. Titel.		

Bild

Datum
2006-08-17

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 118	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 72,5 cm	Gravvårdens material Granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning Stenram	Ytmaterial Sand
Inskription H. Wilh. Forsberg F 1843 d 1924 Hans maka Maria Fredrika F 1843 d 1915		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel
Skador Sättning, mossa/lav		
Beskrivning Stående sten med grovt arbetad yta och slåthuggen nedsänkt inskriptionsruta, överdelen är svagt rundad. Gravstenen är samkomponerad med stenramen. Stenram med markerade hörnsten.		
Kulturhistoriskt värde Gravanläggning med samkomponerad gravsten och stenram. En av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar.		
Bild		
Datum 2006-08-17		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 117	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 110 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Handlaren P.A Jansson F 1848 d 1918 Hustrun Hanna F 1864 d 1943 Sonen Ivar F 1886 d 1931 Sonen Verner 1888 d 1969		Inskriptionstyp förhöjd
		Titel Handlare
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Svart avsmalnande sten med rakt överstycke med till stor del polerad framsida och dekor med drag av jugend. Stenen är placerad på en sockel med grovt arbetad yta.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk sten med titel.		

Bild

Datum
2006-08-17

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 115	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 165 cm	Gravvårdens material Granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Kontrollören Per Andersson Löa 1836-1925		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel Kontrollör
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Hög grovt bearbetad sten med upphöjd polerad oval med en nedsänkt inskriptionsruta. Stenen har en asymmetriskt formad överdel.		
Kulturhistoriskt värde Tidstypisk sten med titel.		

Bild

Datum
2006-08-17

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 112	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 110 cm	Gravvårdens material Granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription E.H Eriksson F 1873 d 1928 Hustrun Karolina F 1872 d 1959		Inskriptionstyp Försänkt
		Titel
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Gravsten med grovt arbetad yta och slåthuggen nedsänkt inskriptionsruta dekorerad med ett kors.		
Kulturhistoriskt värde Stenen är tidstypisk och karaktärsskapande bland gravvårdarna runt omkring, stenen går att återanvända.		
Bild		
Datum 2006-08-17		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 111	Årtal
Gravvårdens typ Liggande sten	Gravvårdens höjd 59 cm	Gravvårdens material Granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning Stenram	Ytmaterial Sand
Inskription August Danielsson Stråssa familjegrav		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Enkel liggande/lutande sten med nedsänkt inskriptionsruta. Sandgrav med stenram.		
Kulturhistoriskt värde En av kyrkogårdens äldre bestånd sandgravar. Gravvården med sin stenram och ytbeläggning av sand går att återanvända.		
Bild		
Datum 2006-08-17		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 110	Årtal
Gravvårdens typ Stående sten	Gravvårdens höjd 303 cm	Gravvårdens material Granit
Plantering/växtmaterial	Omgärdning Stödmur	Ytmaterial Gräs
Inskription Där stoftet gömes Efter Fordna ägare Till Gamlebo Bruk Af Släkterna Tilas och Heyke Uppreste efterkommande Denna minnesvård 1795		Inskriptionstyp Försänkt, guld
		Titel
Skador Mossa/lav, sättning		
Beskrivning Stor grav uppbyggd som en kulle med stödmur, kan vara med gravkammare under. Kullen kröns av en stor obeliskformad sten.		
Kulturhistoriskt värde Stor pampig gravvård från slutet av 1700-talet översläkterna Heijke och Tilas, forna ägare till Gammelbo bruk.		
Bild		
Datum 2006-08-17		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 104	Årtal
Gravvårdens typ Stående av järn	Gravvårdens höjd 75 cm	Gravvårdens material Järn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial gräs
Inskription Sv.Ps.?. No 343 v. 5.6 (I kyrkogårdsförvaltningens pärm står det kommenister Alberg)		Inskriptionstyp förhöjd
		Titel
Skador Mossa/lav		
Beskrivning Gravvård av järn i form av en urna dekorerad med blad på var sida av inskriptionen.		
Kulturhistoriskt värde Gravvård av järn med för bygden ovanlig utformning, material representativt för bygden.		

Bild

Datum
2006-11-07

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 106	Årtal
Gravvårdens typ Stående av järn	Gravvårdens höjd 215 cm	Gravvårdens material järn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial Gräs
Inskription Här hwila Prosten och kyrkoherden Samuel Uno Munktell f. 1771 d 1846 och dess kära maka B: Cathr. Sandborg f. 1779 d 1833 upp.b. 14:13. Sv.P.B. 477:6		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel Prost och kyrkoherde
Skador Rost, mossa/lav		
Beskrivning Gravvård i gjutjärn. Krönet har en genobruten dekoration med trepass samt andra gotiserande drag. Inskriptionsplattan är dekorerad med en fjäril i nedkant.		
Kulturhistoriskt värde Gravvård av gjutjärn från mitten av 1800-talet, materialet är representativt för bygden. Titel.		

Bild

Datum
2006-08-17

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 103	Årtal
Gravvårdens typ Liggande gjutjärnshäll	Gravvårdens höjd 170 cm	Gravvårdens material Gjutjärn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial
Inskription Här under ligger begravnen Nämndeman Jiohan. Erikson. I. Koåreberg. Med . sin. K. hustru Anna. Anders. D. och. K. barn Anno 1701 (det står även anno 1685)		Inskriptionstyp förhöjd Titel Nämndeman
Skador Rost, mossa/lav		
Beskrivning Man med välsignelsegest och två män.		
Kulturhistoriskt värde Gravhäll av gjutjärn från sekelskiftet 1600-1700-talet. Material representativt för bygden. Titel.		

Bild

Datum
2006-08-17

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 102	Årtal
Gravvårdens typ Liggande gjutjärnshäll	Gravvårdens höjd 170 cm	Gravvårdens material Gjutjärn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial
Inskription ...mit lif och döden ähr min winning. har under liger. Rgr.af. wen. Sal. Hos. Gudh. Eas. Pa. Borbarga. Namnamanen madh sin kara hustru ind med sina barn. (inget årtal som syns)		Inskriptionstyp Förhöjd Titel Nämndeman
Skador Rost, mossa/lav		
Beskrivning Man med välsignelsegest och två män.		
Kulturhistoriskt värde Gravhäll av gjutjärn, odaterad. Material representativt för bygden. Titel.		

Bild

Datum
2006-08-17

Fotograf
Anneli Borg

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 101	Årtal
Gravvårdens typ 3 st liggande, lutande stenar	Gravvårdens höjd Samtliga 40,5 cm	Gravvårdens material Granit, svart
Plantering/växtmaterial Träd	Omgärdning stenram	Ytmaterial Sand
Inskription Vänster: Apotekaren Torsten Svenson. F 4/4 1880 d 21/11 1932 Mitten: Henning Wennström F 1889 d 1959 Hustrun Elsa F 1883 d 1969 Höger: Familjegrav Organisten Ferd Svenson f 1851 d 1914 Hans maka Jenny. F 1856 d 1940		Inskriptionstyp Försänkt, guld
		Titel apotekare organist
Skador		
Beskrivning Familjegrav med tre likadana stenar. Liggande sluttande svart sten med polerad framsida dekorerad med en smal nedsänkt ram dekorerad med en fransk lilja i varje hörn. Sandgrav med stenram.		
Kulturhistoriskt värde Familjegrav med två titlar. En av kyrkogårdens äldre bestånd av sandgravar med stenram.		
Bild		
Datum 2006-08-17		
Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 26	Årtal
Gravvårdens typ Liggande gjutjärnshäll	Gravvårdens höjd 180 cm	Gravvårdens material Gjutjärn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial
Inskription Nemdemannen Anders bengtsonn och des.k: hustru Anna Olofsdoter Nederhyttan Råda om denna graf och hel 1730 (häll lika grav nr. 24 och 25)		Inskriptionstyp Förhöjd Titel Nämndeman
Skador Rost, mossa/lav		
Beskrivning Häll med motivet ”Jesus nedtagande från korset” med två puttin ovan. I hörnena cirklar med de fyra evangelisternas symboler.		
Kulturhistoriskt värde Gravhäll av gjutjärn från 1730. Material representativt för bygden. Titel.		
Bild Datum 2006-08-17 Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 25	Årtal
Gravvårdens typ Liggande gjutjärnshäll	Gravvårdens höjd 179 cm	Gravvårdens material Gjutjärn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial
Inskription Thenna graf och häll tilhörer sexmannen erlige och beskedlige Nils Andersson i Ö Löa Des.k.h. Karin Hinders D:barn och arvingar 1722 (häll lika grav nr. 24 och 26)		Inskriptionstyp Titel Sexman
Skador Rost, mossa/av		
Beskrivning Häll med motivet ”Jesus nedtagande från korset” med två puttin ovan. I hörnen cirkclar med de fyra evangelisternas symboler.		
Kulturhistoriskt värde Gravhäll av gjutjärn från 1722. Material representativt för bygden. Titel.		
Bild Datum 2006-08-17 Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 24	Årtal
Gravvårdens typ Liggande gjutjärnshäll	Gravvårdens höjd 179 cm	Gravvårdens material Gjutjärn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial
Inskription Bergsmannen Erich Jonsson och des.k. hustru Kierstin did Erichsdotter i Ramshyta barn och arvingar råda om denne graf och hall 1731 (häll lika grav nr. 25 och 26)		Inskriptionstyp Förhöjd Titel Bergsman
Skador Rost		
Beskrivning Häll med motivet ”Jesus nedtagande från korset” med två puttin ovan. I hörnen cirkclar med de fyra evangelisternas symboler.		
Kulturhistoriskt värde Gravhäll av gjutjärn från 1731. Material och titel representativa för bygden och dess bergshantering.		
Bild Datum 2006-08-17 Fotograf Anneli Borg		

Gravvård

Läge Kv 4	Gravplatsnr 23	Årtal
Gravvårdens typ Liggande gjutjärnshäll	Gravvårdens höjd 168 cm	Gravvårdens material gjutjärn
Plantering/växtmaterial	Omgärdning	Ytmaterial
Inskription Iezvuz år mit lif och döden är m. vining. Här under ligger be.grafven för dom råd.man S.E.E.S. och hans k. hustru E.T.D. samt handelz.man S.A.S.S. och lag.föraren S.C.L.B.M och bägez deraz k. Hustru A.E.D. och barn. Anno 1700		Inskriptionstyp Förhöjd
		Titel Rådman Lagförare Handelsman
Skador Rost		
Beskrivning Häll dekorerat med ett kors samt döds-kalle och timglas, runt om en ram med dekorativ slinga.		
Kulturhistoriskt värde Gravhäll av gjutjärn från 1700. Material representativt för bygden. Titlar.		
Bild Datum 2006-08-17 Fotograf Anneli Borg	